

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	4
Land:	Kosovo
Kilde:	Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (LANDEINFO)
Titel:	"Situasjonen for internt fordrevne - registrering som IDP og fast bostedsregistrering i Serbia, retur til Kosovo og tvangsretur fra tredje land "
Udgivet:	1. januar 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	28. januar 2008

LANDINFO TEMANOTAT

LANDINFO TEMANOTAT er utarbeidet av *Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon* (LANDINFO).

LANDINFO TEMANOTAT kan inneholde utvalg, sammenstilling og vurderinger av informasjon fra en rekke kilder, samt LANDINFOs vurdering av enkelte eller flere av de refererte kildene.

REGION: Balkan

LAND: SERBIA

TEMA: Situasjonen for internt fordrevne – registrering som IDP og fast bostedsregistrering i Serbia, retur til Kosovo og tvangsretur fra tredje land

DATO: Notatet er en oppdatert versjon av deler av et tidligere samlet Landinfontat - oppdatert i september 2006.

SENEST OPPDATERT: Januar 2008

ENGLISH SUMMARY

This report is the first of two reports by the Norwegian Country of Origin Information Centre about the situation for internally displaced persons (IDPs) in Serbia with focus on their legal situation. The reports will cover topics of particular interest to the Immigration Authorities in Norway.

The information provided is based on public reports and on information given to the Country of Origin Information Centre on two fact-finding-missions to Serbia in November 2007 and April 2005. Please be informed that the report in no way is exhaustive. For more information please consult the reference list.

This report is mainly covering registration of IDPs in Serbia, registration of permanent residence in Serbia and return to Serbia from third countries.

Residents of Kosovo are citizens of Serbia. In relation to registration of permanent residence in Serbia the same requirements and procedures apply to all citizens. IDPs from Kosovo (and returnees from third countries) can however, encounter greater difficulties in obtaining the necessary documents for this registration and may, due to harder socio-economic conditions, face greater difficulties in finding a place to live in Serbia and hence problems to register a formal address. These difficulties can again have consequences in relation to obtaining education, health services etc.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning.....	2
2. Definisjon av internt fordrevne	4
3. Serbia.....	4
4. Kosovos status.....	5
5. Registrering som IDP i Serbia.....	6
5.1. Antall internt fordrevne.....	6
5.2. Registreringsprosedyrer/krav i Serbia for internt fordrevne	8
5.3. Registrering av internt fordrevne fra nord i Kosovo, i Serbia.....	9
5.4. Registrering av internt fordrevne i Serbia etter uroen i Kosovo i mars 2004	9
5.5. Registrering av nyankomne i Serbia	9
5.6. Registrering av returnerte.....	10
6. Registrering som fast bosatt i Serbia.....	10
6.1. Dokumentasjonskrav.....	11
6.2. Serbisk ID-kort.....	11
6.3. Problemer knyttet til fremskaffelse av dokumenter	11
6.4. Dokumentasjon på adresse	13
6.5. Deregistrering av bosted i Kosovo.....	14
6.6. Prosedyre for registrering av fast bosted i Serbia	15
6.7. Diskriminering	15
7. Registrering som midlertidig bosatt i Serbia utenfor Kosovo.....	16
8. Retur fra tredje land (andre land)	16
9. Retur til Kosovo av internt fordrevne	18
10. Vedlegg	20
10.1. Fordelingen av internt fordrevne i Serbia	20
10.2. Fordeling av RAE internt fordrevne i Serbia	21
10.3. IDP-registreringsbevis	22
10.4. Internt fordrevnes opprinnelige bosted i Kosovo.....	23
10.5. Delokaliserte registreringskontor.....	24
10.6. Minoritetsreturer til Kosovo.....	25
11. Kilder.....	26

1. Innledning

Notatet er ett av to notat som tar sikte på å gi en fremstilling av situasjonen for internt fordrevne fra Kosovo i Serbia, med hovedvekt på de internt fordrevnes rettighetssituasjon.

Notatene er rettet mot brukerne i utlendingsforvaltningen. Det tar først og fremst opp problemstillinger som har vist seg å være av betydning i behandling av asylsøknader/klagesaker relatert til internfluktaalternativet.

Notatet baserer seg i hovedsak på offentlig tilgjengelige rapporter samt opplysninger Landinfo innhentet på tjenestereise til Serbia i oktober/november 2007. Noe informasjon ble innhentet på en tidligere tjenestereise til Serbia i april 2005.¹

Herværende fremstilling er ikke uttømmende. Det foreligger en rekke til dels svært omfattende rapporter om temaer knyttet til situasjonen for de internt fordrevne i Serbia. For eventuell videre fordypning vises det til vedlagt litteraturliste.

Tidligere notat *Situasjonen for internt fordrevne i Serbia (og Montenegro)*² ga også informasjon om hvordan situasjonen var for internt fordrevne i Montenegro for å illustrere hvordan rettighetssituasjonen kunne være annerledes enn i Serbia.³ Situasjonen for fordrevne fra Kosovo i Montenegro blir ikke omhandlet i dette notatet.

I dette notatet vil Landinfo først gi en definisjon av begrepet ”internt fordrevet” og en kort beskrivelse av situasjonen i Serbia og Kosovo. Hoveddelen av notatet omhandler registrering av internt fordrevne i Serbia, registrering av fast bosted i Serbia, retur til Kosovo og retur til Serbia fra tredjeland for personer som har fått avslag på opphold i tredjeland, samt retur til Kosovo. Det vil dessuten bli utarbeidet et notat som vil ta for seg de internt fordrevnes rett til deltakelse i valg, arbeid, utdanning, helse, bevegelsesfrihet, tilgang til domstolene, samt humanitær bistand. Notatet vil også gi noe informasjon om den sosioøkonomiske situasjonen for internt fordrevne i Serbia.

¹ Det vises til Landinfos tjenestereise til Serbia april 2005 der temaene var internflukt og helse. Rapporten er tilgjengelig på Landdatabasen. Rapporten er imidlertid unntatt offentlighet, jf Offl. § 6 første ledd nr. 1, da svært mange av kildene Landinfo hadde samtaler med på tjenestereisen, ikke ønsket å bli sitert offentlig. Også i forbindelse med tjenestereisen til Serbia i oktober/november 2007, som hadde fokus på situasjonen for internt fordrevne, var det mange kilder, blant både internasjonale organisasjoner og serbiske myndigheter, som ikke ønsket at samtalene skulle gjengis offentlig. Skriftlig materiale fra disse kildene er imidlertid anvendt i notatet. Det ble ikke utarbeidet en egen tjenestereiserapport i forbindelse med tjenestereisen til Serbia i oktober/november 2007.

² Dette notatet er fra september 2006 og er unntatt offentlighet, og kun tilgjengelig på Landdatabasen.

³ Det oppholder seg fortsatt mange tidligere internt fordrevne og flyktninger fra andre tidligere jugoslaviske republikker i Montenegro. Det har vært rapportert om at montenegrinske myndigheter vil vurdere deres rettighetssituasjon i landet. Montenegro har ifølge UNHCR omkring 18 000 internt fordrevne.

2. Definisjon av internt fordrevne

I denne rapporten anvendes følgende definisjon på internt fordrevne:

"Internally displaced persons (IDPs) are persons who have been forced or obliged to flee or to leave their homes or place of habitual residence, in particular as a result of or in order to avoid the effects of armed conflict, situations of generalized violence, violations of human rights, natural or human-made disasters, and who have not crossed an internationally recognized state border".⁴

Ofte benyttes den engelske forkortelsen IDPs for internt fordrevne personer.

Betegnelsen internt fordrevne anvendes for alle de internt fordrevne i Serbia. Flertallet av de internt fordrevne i Serbia har en IDP-status, men ikke alle er formelt registrert som internt fordrevne i Serbia.

3. Serbia

De to republikkene Serbia og Montenegro utgjorde frem til juni 2006 statsunionen Serbia og Montenegro. Både Serbia og Montenegro er nå egne internasjonalt anerkjente stater. Serbia er etterfølgerstaten til Serbia og Montenegro. Serbia har to provinser; Kosovo og Vojvodina. Beograd er landets hovedstad.

Befolkningen i Serbia (unntatt Kosovo) utgjør 7,5 millioner. 83 % av befolkningen i Serbia oppgir å være etniske serbere. De største minoritetene er ungarene med 293 000, bosnjakene utgjør 136 000, mens rombefolkningen er på 108 000. Kroatene utgjør ca. 70 000, mens albanerne er ca. 60 000.⁵

Serbia har ifølge UNHCR omkring 206 000 internt fordrevne.⁶ I tillegg har Serbia fortsatt omkring 104 000 flyktninger, i hovedsak fra Bosnia-Hercegovia og Kroatia.⁷

Etter Miloševićs fall høsten 2000 har dagens Serbia gjennomgått en demokratisk overgangsprosess. Serbia respekterer nå i hovedsak grunnleggende borgerrettigheter. Det er

⁴ FNs definisjon gjengitt i UN publication E/DN 4 1998/53.

⁵ Tallene er fra serbisk folketelling gjennomført i 2002. Resultatene er tilgjengelig på www.landinfo.no. Ca 107 000 oppga ikke etnisk tilknytning.

⁶ Statistikk fra UNHCR pr. 01.09.2007. Se notatets punkt 6 om mer opplysninger om antallet internt fordrevne i Serbia.

⁷ Den serbiske flyktningkommissæren oppgir dette tallet som fremkom etter registreringen i desember 2005/januar 2006. <http://www.kirs.sr.gov.yu/articles/navigate.php?type1=3&lang=ENG>
Lastet ned 15.12.2007

imidlertid fortsatt utfordringer i forhold til politivold, korrupsjon i rettsvesenet, trakassering av journalister og medarbeidere i noen NGO-er, samt samfunnsmessig diskriminering av religiøse og etniske minoriteter.⁸

Sentrale menneskerettighetsrapporter viser til at den sosioøkonomiske situasjonen i Serbia er svært vanskelig etter nesten 10 år med krig og sanksjoner. Offentlige tjenester som helse og utdanning er preget av ressursmangel. Ifølge tall fra februar 2007 er arbeidsledigheten på over 30 %.⁹ The Economic Intelligence Unit mener imidlertid at dersom den uformelle sektoren innberegnes vil tallet være 20 %. Den svarte/grå økonomien er omfattende, og korrupsjonen er utbredt. Økonomiske indikatorer viser imidlertid moderate positive trekk. Det har vært en økning i BNP. Det var en fortsatt nedgang i inflasjonen, samtidig med en stadig økning i gjennomsnittsinntekten.¹⁰ Korrupsjon er fortsatt et stort problem i Serbia innenfor alle samfunnsfelt. Noen formelle forbedringer med lovendringer har funnet sted, men myndighetene viser liten evne til å bekjempe korrupsjon.¹¹

Det vises for øvrig til eget landinforotat om den generelle situasjonen i Serbia tilgjengelig på www.landinfo.no

4. Kosovos status

FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1244¹² fra 1999 stadfester at Kosovo-provinsen er en del av Serbia, men styrt av FN gjennom en interimadministrasjon – UNMIK¹³ og med internasjonalt militært nærvær under ledelse av NATO – KFOR¹⁴. Serbiske politi- og sikkerhetsstyrker er trukket ut av Kosovo. Store ansvarsområder er siden 1999 blitt overført fra UNMIK til de lokale myndighetene i Kosovo – "Provisional Institutions of Self-Government" (PISG). UNMIK har imidlertid fortsatt hovedansvar for beskyttelse av minoritetsrettigheter og eksterne relasjoner.

Det internasjonale engasjementet i Kosovo er nært knyttet til respekten for og likebehandling av alle etniske grupper i området. Bakgrunnen for engasjementet var den serbiske fordrivelsen av etniske albanerne i Kosovo. I dag er imidlertid fokus flyttet til minoritetene i Kosovo.¹⁵

⁸ US State Department 2007 Country Report on Human Rights Practices in Serbia and Montenegro Washington.

⁹ The Economist Intelligence Country Report Serbia July 2007.

¹⁰ The Economist Intelligence Country Report Serbia July 2007.

¹¹ Freedom House: Nations in Transit Serbia and Montenegro 2006.

¹² Teksten til resolusjonen finnes gjengitt her:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement>

Lastet ned 15.12.2007

¹³ Mer informasjon om United Nation Interim Administration Mission in Kosovo finnes her.

<http://www.unmikonline.org/>

¹⁴ Mer informasjon om KFOR finnes her: <http://www.nato.int/kfor/>

¹⁵ Det vises til mer bakgrunnsinformasjon om Kosovo på www.landinfo.no

Personer fra Kosovo er per dags dato borgere av Serbia. Kosovos status er til tross for flere runder med forhandlinger, fortsatt uavklart. Kosovoalbanerne krever full selvstendighet, mens serbiske myndigheter kun tilbyr provinsen utstrakt autonomi.¹⁶

5. Registrering som IDP i Serbia

Personer som blir registrert som IDPs og som får utstedt egne IDP-registreringsbevis, får tilgang til kollektivsentre, humanitær hjelp og helsetjenester.¹⁷

5.1. Antall internt fordrevne

Flertallet av de internt fordrevne forlot Kosovo sommeren og høsten 1999.¹⁸

Det har særlig vært flukt fra semiurbane og etniske blandede områder i Kosovo, mens befolkningen i monoetniske enklaver har holdt seg mer stabil.¹⁹

I 2000 var det registrert 187 000 IDPs i Serbia.²⁰ Tall fra UNHCR fra mai 2005 viste at antall internt fordrevne i Serbia var 208 000, mens tallet for Montenegro var 18 000.²¹ UNCHRs tall fra 1. september 2007 viser at det i Serbia er 206 504 internt fordrevne.²²

Etniske serbere utgjør 68 % av de internt fordrevne i Serbia, mens rom utgjør 12 % og montenegrinere utgjør 8 %.²³

I Montenegro ble det gjennomført en ny telling/registrering av de internt fordrevne i 2004. Denne tellingen medførte at antallet internt fordrevne ble redusert fra omkring 30 000 til ca. 18 000.²⁴ Tilsvarende nye telling har ikke blitt gjennomført i Serbia.²⁵

¹⁶ ICG: *Kosovo Countdown: A Blueprint for Transition* Brussels November 2007.

¹⁷ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007. Mer om rettighetssituasjonen for internt fordrevne i eget landinforotat.

¹⁸ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva December 2007.

¹⁹ NRC: *Global Data Base Profile of Internal Displacement: Serbia and Montenegro 2005* Geneva 2005.

²⁰ NRC: *Global Data Base Profile of Internal Displacement: Serbia and Montenegro 2005* Geneva 2005.

²¹ Statistikk fra UNHCR mottatt på tjenestereisen til Serbia i april 2005. I UNHCRs *Briefing Paper Internally Displaced Persons in Serbia* fra september 2007 vises det til at antallet internt fordrevne fra Kosovo som oppholder seg i Montenegro, er 16 237 personer.

²² Statistikk fra UNCHR mottatt på tjenestereisen til Serbia i november 2007. Oversikt over fordelingen av de internt fordrevne på ulike kommuner i Serbia er vedlagt notatet. Tallene inkluderer ikke internt fordrevne i Kosovo. I UNHCRs *Briefing Paper Internally Displaced Persons in Serbia* fra september 2007 vises det til at antallet internt fordrevne i Kosovo er 22 000. UNHCR opplyser også at ca. 25 000 fra Kosovo har fått beskyttelse utenfor regionen.

²³ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* 2007. Vedlagt følger en oversikt fra UNHCR mottatt på tjenestereisen til Serbia i november 2007 med fordelingen av de internt fordrevne rom, ashkaliere, og egyptere (RAE) på ulike kommuner i Serbia.

Antallet internt fordrevne i Serbia er sterkt debattert. Flere organisasjoner viser til at et stort antall internt fordrevne i Serbia ikke skal være registrert, slik at det korrekte antallet vil være langt høyere enn omkring 206 000. Dette skal særlige gjelde rom, ashkaliere og egyptere (RAE) som ikke er registrert.²⁶

NGOen "European Stability Initiative" mener på den annen side at UNCRs tall på internt fordrevne er alt for høyt. Ut fra deres beregninger er det korrekte antallet nærmere 65 000.²⁷

PRAXIS²⁸ opplyser at det i 1999-2000 ikke var noen klar systematikk med hensyn til hvem som ble registrert som internt fordrevet i Serbia, ei heller en enhetlig tilnærming når det gjaldt hvilke krav til dokumentasjon som ble stilt. Det var en mer kollektiv tilnærming til registrering av internt fordrevne, og det finnes personer som har blitt registrert som internt fordrevne, uten å fremlegge dokumentasjon.²⁹

Flertallet av de internt fordrevne har tatt opphold i sentral-Serbia. 80 % av de internt fordrevne fra Kosovo bor i dette området. Den høyeste prosentandelen internt fordrevne i en kommune finnes i Kuršumlja, der de internt fordrevne utgjør 24,5 % av befolkningen.³⁰

Det ankommer fortsatt internt fordrevne fra Kosovo til øvrige deler av Serbia. PRAXIS opplyser at "Commissioner for Refugees of the Republic of Serbia" – Flyktningkommissæren – har gitt informasjon om at internt fordrevne fra Kosovo fortsatt registreres som IDPs i Serbia.³¹ Antallet nyankomne internt fordrevne er imidlertid, så langt Landinfo kan forstå, lavt.

²⁴ NRC: Global Data Base Profile of Internal Displacement: Serbia and Montenegro. Serbiske myndigheter har vært negative til en ny telling av de internt fordrevne i Serbia.

²⁵ I UNHCRs *Briefing Paper Internally Displaced Persons in Serbia* fra september 2007 vises det til at serbiske myndigheter har gitt uttrykk for at en reregistrering ikke er ønskelig. UNHCR mener at en slik reregistrering er påkrevd i tilknytning til beslutningen om Kosovos fremtidige status.

²⁶ Minority Rights Center, en NGO som arbeider for roms rettigheter i Serbia, har både i april 2005 og november 2007 gitt uttrykk overfor norske utlendingsmyndigheter at flere titalls tusen rom fra Kosovo ikke er registrert som IDPs. Manglende personlige dokumenter ble trukket frem som en forklarende faktor. NGO-en PRAXIS bekreftet også i møte med Landinfo 01.11.2007 at mange internt fordrevne rom ikke har status som IDPs i Serbia til tross for at mange av dem flyktet allerede i 1999-2000.

²⁷ ESI: "The Lausanne Principle" Berlin juni 2004.

²⁸ PRAXIS er en serbisk NGO som yter fri juridisk bistand til internt fordrevne. Organisasjonen har meget god kjennskap til problemene internt fordrevne har i forbindelse med å skaffe seg nødvendige dokumenter for registrering i Serbia. Organisasjonen har 32 ansatte, og får bl.a. støtte fra det norske utenriksdepartementet.

²⁹ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

³⁰ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* December 2007.

³¹ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

5.2. Registreringsprosedyrer/krav i Serbia for internt fordrevne

Flyktningekommisjonøren sentralt står for registreringen av internt fordrevne i Serbia.³² Registreringen er ifølge PRAXIS ingen åpen prosess, og organisasjonen har ingen tilgang til interne retningslinjer m.v. når det gjelder denne registreringen.³³

For å bli registrert som internt fordrevet, må det fremlegges serbisk ID-kort – lična karta.³⁴ Alle serbiske borgere over 16 år er pålagt å ha dette ID-kortet, og bære det med seg.³⁵ UNMIKs ID-kort anerkjennes ikke som ID-dokumentasjon av serbiske myndigheter.

ID-registreringsbevisene for de internt fordrevne – IDP-registreringsbevis - er hvite og skal ikke fornyes.³⁶ Kortet inneholder opplysninger om navn, dato, fødested og fødekommune, bosted og bostedskommune i Kosovo, dato for flukten fra Kosovo, registreringsdato og kommunen hvor vedkommende oppholder seg i Serbia. ID-kortet har bilde og er påført personnummeret, samt ytterligere registreringsnumre³⁷ – den siste tallrekken vil utgjøre IDP-registreringsnummeret. I begynnelsen av registreringen av internt fordrevne kan det ha blitt utstedt en del IDP-kort uten personnummer. PRAXIS viser til eksempler på personer som ble registrert som internt fordrevne uten å ha noen form for dokumenter.³⁸

PRAXIS skal ha mottatt få klager fra personer opprinnelig fra Kosovo som ikke har fått registrert seg som IDPs i Serbia. Samtidig ble det trukket frem at det er nyfødte blant de internt fordrevne som ikke blir registrert og at det er eksempler på at det ikke utstedes nye IDP-registreringsbevis dersom noen har mistet sine registreringsbevis.³⁹

Den internt fordrevne må registrere sin adresse hos politiet, se mer under punkt 6.

De internt fordrevne fra Kosovo blir i utgangspunktet fortsatt ansett for å ha sin permanente adresse i Kosovo. De registrerer seg som midlertidig bosatt i Serbia utenfor Kosovo, se mer under punkt 6.

³² Ute i de enkelte kommunene finnes det ifølge bl.a. PRAXIS såkalte "trustees" som er lokalt oppnevnte, men som arbeider for Flyktningkommissæren.

³³ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

³⁴ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

³⁵ Law on Personal Identity Card, Official Gazette of the Republic of Serbia, No. 62/06. De aller fleste internt fordrevne vil være i besittelse av slike ID-kort, og det anses ikke som særlig sannsynlig at personer som ikke kan fremlegge gyldige ID-kort fra Kosovo er derfra.

³⁶ IDP-registreringsbevisene har ingen utløpsdato. Ordinære serbiske ID-kort har (vanligvis) en gyldighetstid på 10 år. Vedlagt følger en kopi av et slikt IDP-kort mottatt av Flyktningkommissærens rådgiver i møte 02.11.2007.

³⁷ Dette IDP- registreringsnummeret utgjøres av kommunenummer, registratorknummer og et personlig nummer.

³⁸ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

³⁹ PRAXIS i samtale med Landinfo 01.11.2007.

5.3. Registrering av internt fordrevne fra nord i Kosovo, i Serbia

I forbindelse med tjenestereisen til Serbia i april 2005 mottok Landinfo motstridende informasjon med hensyn til om internt fordrevne, i hovedsak serbere, fra de nordlige områdene i Kosovo⁴⁰ og Nord-Mitrovica/Mitrovicë by, får IDP-status i Serbia. Enkelte kilder viste til at slik status ikke gis da disse områdene er trygge for serberne.

Statistikk fremlagt av UNHCR viser imidlertid at det blant de registrerte IDPs er personer som opprinnelig kommer fra det nordlige Kosovo.⁴¹

Ifølge PRAXIS kan kosovoserbere fra de nordlige områdene av Kosovo registrere seg både som midlertidig eller permanent bosatt i Serbia. Det er ingen særlige krav for denne gruppen.⁴²

5.4. Registrering av internt fordrevne i Serbia etter uroen i Kosovo i mars 2004

I forbindelse med urolighetene i Kosovo mars 2004 ble omkring 4 100 i hovedsak serbere fordrevet fra sine hjem. Flertallet var fra Priština/Prishtinë og Mitrovica/ë. 8 % av ofrene for volden var personer som hadde returnert til Kosovo. De fordrevne kosovoserberne flyktet fra blandede til monoetniske områder i Kosovo.⁴³ Ut fra informasjonen innhentet i forbindelse med tjenestereisen til Serbia april 2005, legger Landinfo til grunn at ca. 150 personer som flyktet til Serbia som en følge av urolighetene i mars 2004, er blitt registrert som internt fordrevne i Serbia.⁴⁴

5.5. Registrering av nyankomne i Serbia

Det har blitt gitt ulike opplysninger med hensyn til om internt fordrevne som ankommer fra Kosovo i dag, vil kunne bli registrert som IDPs i Serbia

UNHCR opplyste i møte i Stockholm 30.09.2004 at det ikke har vært mulig for fordrevne fra Kosovo å bli registrert som IDPs i Serbia på lang tid. Det ble nevnt at slik registrering opphørte i 2001.⁴⁵

Under tjenestereisen til Serbia i april 2005 fikk Landinfo motstridende informasjon med hensyn til om registrering av internt fordrevne fortsatt fant sted.

⁴⁰ Kommunene Leposavić, Zubin Potok og Zvečan.

⁴¹ Se vedlagt statistikk mottatt fra UNHCR i Beograd april 2005.

⁴² PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁴³ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* December 2007.

⁴⁴ Denne informasjon ble bekreftet av Ivanka Kostić fra PRAXIS i møte med Landinfo Beograd april 2005. Først ble det innvilget en midlertidig IDP-status for 45 dager. Flere søkte om en regulær IDP-status enn det antallet som ble innvilget.

⁴⁵ Nordisk UNHCR-møte i Stockholm i september 2004.

Flyktningkommissæren har opplyst at internt fordrevne fortsatt blir registrert.⁴⁶ Ifølge opplysninger gitt av Flyktningkommissæren på en konferanse i Beograd i oktober/november 2007 er det fortsatt slik at internt fordrevne fra Kosovo blir registrert som IDPs i Serbia.⁴⁷

5.6. Registrering av returnerte

Returnerte asylsøkere og andre som ikke lenger har lovlig opphold i et annet europeisk land og som opprinnelig kommer fra Kosovo, kan ikke bli registrert som internt fordrevet ved retur til Serbia.⁴⁸

En kan imidlertid ikke se bort fra at returnerte kan være i besittelse av et ID-kort for IDPs i Serbia før de dro fra landet og dermed vil kunne ha de samme rettigheter som internt fordrevne med IDP-status ved en retur. Dette er imidlertid ikke i samsvar med den oppfatning serbiske myndigheter har vedrørende denne gruppens status.

Returnerte asylsøkere og andre som ikke lenger har lovlig opphold i et annet europeisk land og som opprinnelig kommer fra Kosovo, kan ved retur registrere seg som permanent eller midlertidig bosatt i Serbia utenfor Kosovo.

6. Registrering som fast bosatt i Serbia

De internt fordrevne kan som borgere av Serbia, bosette seg i Serbia utenfor Kosovo. Før juli 2003 tillot imidlertid ikke serbiske myndigheter at internt fordrevne registrerte seg som fast bosatte i Serbia.⁴⁹

PRAXIS har uttalt at de samme kravene og prosedyrene gjelder for alle serbiske borgere når de skal registrere permanent bostedsadresse i Serbia.⁵⁰

⁴⁶ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁴⁷ Informasjonen ble bl.a. gjengitt av PRAXIS i møtet med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁴⁸ Flere kilder bekreftet dette; herunder PRAXIS i møte med Landinfo 01.11.2007. Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia har utgitt både *Information Bulletin for Returnees in the Process of Readmission* og *Information Manual for Returnees in the Process of Readmission*. Ingen av brosjyrene nevner muligheten for de returnerte til å bli registrert som internt fordrevne av serbiske myndigheter. Se også UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁴⁹ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁵⁰ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

6.1. Dokumentasjonskrav

For å kunne bli registrert som fast bosatt i Serbia må vedkommende fremlegge serbisk ID-kort (lična karta) og dokumentasjon på adresse/bopel i Serbia. Registreringen skjer hos politiet – innenriksdepartementet (MUP⁵¹).⁵²

6.2. Serbisk ID-kort

Utstedelsen av slike ID-kort gjøres av politiet – innenriksdepartementet (MUP). Utstedelsen krever personlig fremmøte. Alle personer over 16 år, skal ha og bære med seg dette ID-kortet.⁵³ Dersom en person ikke er i besittelse av et slikt ID-kort, er det påkrevd å innhente grunnlagsdokumentene for å få dette ID-kortet. Dette er fødselsattest og statsborgerskapsattest. Disse attestene utstedes av det lokale folkeregistreringskontoret, der vedkommende ble født.

6.3. Problemer knyttet til fremskaffelse av dokumenter

De tidligere lokale folkeregistreringskontorene i Kosovo ble i løpet av konflikten⁵⁴ i 1998-1999 flyttet fra Kosovo til Serbia. Disse kontorene er nå lokalisert i det sørlige Serbia. De internt fordrevne i Serbia må henvende seg til det registreringskontoret som har ansvar for området hvor vedkommende ble født, uansett hvor vedkommende måtte være bosatt i Serbia. Tilsvarende gjelder for politikontorene der ID-kort og pass utstedes.

Mange rapporter viser til at det kan være både ressurs- og tidskrevende for de internt fordrevne å skaffe seg nødvendige dokumenter. De internt fordrevne behøver ikke dra til Kosovo for å få tak i de nødvendige dokumentene, men de kan likevel være bosatt langt fra det registreringskontoret hvor de må henvende seg. Det kan også være at enkelte må reise flere ganger til registreringskontorene for å skaffe seg dokumenter. I tillegg har de fleste viktige dokumenter som fødselsattest og statsborgerattest bare en seks måneders gyldighetstid.⁵⁵

Sommeren 2005 endret serbiske myndigheter praksisen som krevde personlig fremmøte ved utstedelse av fødsels- og statsborgerskapsattester. Det er nå mulig å sende anmodninger om dokumenter pr. post, og få dokumentene tilbake pr. post fra de aktuelle registreringskontorene. Det er kun ID-kort (og pass) som fortsatt må hentes personlig. "Ministry of Public Administration and Local Self-Government" skal ha instruert de lokale registreringskontorene om dette i juli 2005.⁵⁶

⁵¹ MUP er den serbiske forkortelsen for Innenriksdepartementet Ministarstvo Unutrasjih Poslova.

⁵² Disse opplysningene er bekreftet av en rekke sentrale kilder i Serbia både i 2005 og 2007, herunder NGO-en PRAXIS i møte med Landinfo 01.11.2007.

⁵³ Law on Personal Identity Card, Official Gazette of the Republic of Serbia, No. 62/06.

⁵⁴ Disse kontorene blir heretter kalt de-lokaliserte registreringskontorer. Vedlagt følger en oversikt over hvor disse kontorene ligger.

⁵⁵ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva December 2007.

⁵⁶ PRAXIS: "Annoncement of Easier Access to Personal Documents for Internally Displaced Persons from Kosovo" October 2005.

Ifølge PRAXIS er det ikke mulig å få tak i fødsels- og statsborgerskapsattester via post fra utlandet. Det ble vist til at det er en møysommelig prosess som krever svært detaljerte opplysninger, for eksempel i forhold til tids- og stedsangivelser etc. som kan være vanskelig når vedkommende rent faktisk oppholder seg i utlandet. Det ble også vist til de avgiftene som måtte betales. Samtidig ble det ikke sett bort fra at dette kanskje kunne la seg løse gjennom kontakter og at praksis kunne være forskjellig fra kontor til kontor.⁵⁷ På hjemmesiden til den serbiske ambassaden i Oslo synes det å fremgå at det er mulig å skaffe statsborgerskapsattest gjennom ambassaden.⁵⁸

Det er manglende samarbeid mellom de ulike registreringskontorene, og svært begrenset bruk av elektroniske registre.⁵⁹

I tillegg til "Law on Republic Administrative Fees" ble det i juli 2005 vedtatt at de administrative gebyrene i forbindelse med utstedelse av dokumenter skal reduseres med 70 % for de internt fordrevne.⁶⁰

Konflikten i Kosovo 1998-99 medførte også at enkelte registre ble helt eller delvis ødelagt. Som følge av dette kan det være problematisk å få utstedt dokumenter fra disse registreringskontorene. Ifølge PRAXIS vil dette bl.a. kunne gjelde for registrene fra Djakovica/Gjakovë og Klina/Klinë.⁶¹ I disse tilfellene må det skje en reregistrering.⁶² Slik reregistrering vil kreve fremleggelse av en rekke andre dokumenter.⁶³

⁵⁷ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁵⁸ Serbiske ambassaden i Oslo <http://www.serbianembassy.no/eng/consular/citizenship.html>

Lastet ned 15.12.2007

"Citizenship Certificate can be obtained at the Registry of Municipality in which the applicant has been entered in the Register of Citizens of the Republic of Serbia. The Certificate can be obtained by contacting the Registry directly, through a family member, relative, solicitor etc. who reside in Serbia. This method is much quicker than applying through the Embassy. However, if the applicants are not able to obtain Citizenship Certificate in the above manner, they can apply through the Embassy. The applicants should fill out an application form for Citizenship Certificate and pay the consular fee. The Citizenship application is then forwarded to the appropriate Registry Office in the Republic of Serbia. The Embassy is not in the position to influence the length of time the Registry Offices might take to send back their reply."

⁵⁹ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁶⁰ Group 484: "Human Rights of Refugees, Internally Displaced Person, Returnees, Asylum Seekers and Victims of Trafficking in Serbia and Montenegro" Beograd 2006. PRAXIS har formidlet opplysninger om at det både er kommunale og statlige avgifter knyttet til utstedelse av dokumenter. Høsten 2007 varierte avgiftene på mellom 50 til 500 dinarer (ca. 5 til 50 nkr – normalt på rundt 300 dinarer – 30 nkr). Dokument overlevert fra PRAXIS i møte med Landinfo 01.11.2007. Landinfo forstod PRAXIS dit hen av avgiftsreduksjonen kun gjaldt den statlige avgiften. De nye retningslinjene skal ha begynt å fungere. I rapporten som PRAXIS utga i mars 2007 var det kritikk i forhold til manglende implementering.

⁶¹ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007. PRAXIS nevnte kun disse kommunene konkret. Mer informasjon om ødelagte registre kan finnes i Landdatabasen under Kosovo – dokumenter – *Personal Data* 2002.

Det er likeledes problematisk å skaffe dokumenter dersom fødselen ikke har vært registrert (som for eksempel i forbindelse med hjemmefødsler). Dette kan særlig være aktuelt for RAE fra Kosovo. I disse tilfellene må det ta foretas en ny-registrering.⁶⁴ En del manglende registrering kan også vise seg å være et resultat av det tospråklige systemet i Kosovo som kan ha medført feilskrivinger i protokollene.⁶⁵

PRAXIS yter de internt fordrevne bistand til å fremskaffe nødvendige offentlige dokumenter. I 2006 ble det gitt assistanse i ca. 10 000 saker, mens organisasjonen allerede i oktober 2007 har gitt assistanse i et tilsvarende antall saker.⁶⁶

Det kan ta mellom en til fem måneder å skaffe nødvendige dokumenter. Noen ganger vil saksbehandlingstiden være mindre enn en måned. Dette er avhengig av det aktuelle delokaliserte registreringskontoret.⁶⁷ Samtidig har organisasjonen erfaring for at de ikke får svar på sine henvendelser. Det er blitt vist til at henvendelsen ikke er mottatt eller at henvendelsen ikke kan gjenfinnes. Dersom organisasjonen ikke mottar tilbakemelding innen to måneder, kan det rettes en klage til departementet på manglende respons. Dette virker som et effektivt pressmiddel mot enkelte registreringskontorer, mens andre har meget store kapasitetsproblemer. Det ble for øvrig vist til at de delokaliserte registreringskontorene i hovedsak er betjent av kosovoserbere, og at det kan gå på bekjentskaper når det gjelder hvor rask bistand den enkelte kan få.⁶⁸

6.4. Dokumentasjon på adresse

Det er videre et krav at internt fordrevne må fremvise dokumentasjon på sitt nye oppholdssted i Serbia, for eksempel eierskap til hus/bolig eller leiekontrakt for å bli registrert der.⁶⁹ Lederen for NGOen PRAXIS har gitt følgende presisering til Landinfo i e-post datert 10.07.2006:

⁶² IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva December 2007.

⁶³ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007. Dette vil f.eks. være ekteskapsattest, dødsattest, ID-kort. Denne prosessen vil minst ta en til seks måneder.

⁶⁴ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva December 2007.

⁶⁵ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007. I rapporten UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007, vises det til at prosedyrene omkring slik ny-registrering er uavklarte.

⁶⁶ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁶⁷ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁶⁸ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁶⁹ Dersom vedkommende ikke har noen egen adresse, kan vedkommende få hjelp av en bekjent som "låner ut sin adresse" som kan brukes for registrering. Det finnes eksempler på krav om betaling for å benytte en adresse for registrering.

“According to the Law on permanent and temporary residence of citizens an IDP from Kosovo can register permanent residence in Serbia proper if:

- 1. IDP owns residential property (house/apartment)- in which case the IDP must provide an ownership certificate;*
- 2. IDP rents a house/apartment - in which case the IDP must provide a rental contract (lease agreement);*
- 3. IDP finds a host willing to accommodate him/her - in which case the host must provide an ownership certificate*

It's irrelevant whether the owner/lessor of residential property has permanent residence in the place where the residential property is located.”

Adresse på et kollektivsenter⁷⁰ kan ikke anvendes for registrering av permanent adresse, dog kan offisielle kollektivsentre registreres som midlertidig adresse (se nedenfor). I tillegg er det ofte slik at mange utleiere av leiligheter ikke ønsker å gjøre dette formelt for å unngå skatt på inntekt fra utleie. En del personer kan bruke adresser hos familie og venner, til tross for at de ikke er bosatt der, for å bli registrert som fast bosatt i Serbia.⁷¹

Vanskelig sosioøkonomisk situasjon og manglende tilknytning til området vil kunne gjøre det vanskelig å skaffe seg en bopel for de internt fordrevne.

6.5. Dereistrering av bosted i Kosovo

I 2003 ble det utstedt en administrativ forordning som gjør det mulig for internt fordrevne fra Kosovo å deregistrere sin adresse i Kosovo og registrere seg som permanent bosatt i Serbia utenfor Kosovo.⁷²

Deregistrering skjer kun når den internt fordrevne ønsker å bosette seg permanent i Serbia utenfor Kosovo, ikke dersom vedkommende ønsker å bosette seg midlertidig i Serbia utenfor Kosovo.

Deregistreringen skjer på de delokaliserte registreringskontorene.

⁷⁰ Med hensyn til opplysninger om kollektivsentrene vises det til eget landinfo-notat om bl.a. den sosioøkonomiske situasjonen for internt fordrevne.

⁷¹ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007. Det er ikke uvanlig med slik utlån av adresser enten mot eller uten betaling. Det kan ofte være problematisk at den lånte adressen ligger i en annen kommune enn der den internt fordrevne rent faktisk bor. Dette kan få betydning for vedkommendes rettighetssituasjon som er knyttet til ytelser gitt av kommunen.

⁷² UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

Fast bostedsregistrering er permanent og behøver ikke fornyes.⁷³

6.6. Prosedyre for registrering av fast bosted i Serbia

Søknad om fast bostedsregistrering i Serbia skal fremsettes til politiet i den kommunen der vedkommende er registrert. Dersom all nødvendig informasjon foreligger, vil slik registrering være uproblematisk.⁷⁴

Ut fra den informasjonen Landinfo innhentet i forbindelse med tjenestereisene til Serbia i april 2005 og november 2007 legges det til grunn at svært få av de internt fordrevne skal ha blitt registrerte som fast bosatte i Serbia. Slik registrering har, ifølge NGOen "Group 484", ikke betydning for om IDP-statusen kan beholdes.⁷⁵

Opplysningene fra "Humanitarian Law Center"(HLC), gjengitt i US State Department sin årlige rapport for 2004 om at det hadde vært problemer for IDP å bli registrert som fast bosatt i Niš, kunne ikke bekreftes av den samme NGOen.⁷⁶

Ved registrering som permanent bosatt i Serbia utenfor Kosovo, vil vedkommende få utstedt et nytt serbisk ID-kort som viser den permanente adressen i Serbia utenfor Kosovo.⁷⁷

6.7. Diskriminering

Ashkalier og egyptere som ofte har begrensede serbisk språkkunnskaper, kan oppleve det som ekstra vanskelig å få tilgang til nødvendige dokumenter.⁷⁸ Flertallet av de internt fordrevne RAE er imidlertid rom. Generelt er dette uansett særlig sårbare og marginaliserte grupper i Serbia, og tilgangen til leiemarkedet er vanskelig for dem. Internt fordrevne fra disse befolkningsgruppene er ofte i en ekstra vanskelig økonomisk situasjon, noe som kan føre til at de kan få problemer med å reise til de delokaliserte registreringskontorene, og med å betale gebyrer.⁷⁹

⁷³ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁷⁴ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁷⁵ Group 484: *Human Rights of Refugees, Internally Displaced Persons, Returnees, Asylum Seeker and Victims of Trafficking in Serbia and Montenegro* Beograd 2006.

⁷⁶ HLC sjekket opplysningene med PRAXIS og med Niš Council for Human Rights, men det kunne ikke bekreftes at det hadde vært problematisk for IDPs å bli registrert som fast bosatt. (For noen år tilbake skulle det imidlertid ha vært noen misforståelser i kontakten mellom IDPs og myndighetene i forhold til permanent og midlertidig opphold.) E-post av 30.05.2005 fra HLC v/Dragana Piletić.

⁷⁷ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007.

⁷⁸ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

⁷⁹ UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia: Law and Practice* Belgrade March 2007.

7. Registrering som midlertidig bosatt i Serbia utenfor Kosovo

Midlertidig bosted i Serbia utenfor Kosovo skal, som for permanent bosted, registreres hos politiet. Det er samme krav til dokumentasjon vedrørende serbisk ID-kort og adresse. Når det gjelder adresse, vil en adresse på et offisielt kollektivsenter bli ansett som lovlig adresse (i motsetning til det som gjelder ved registrering av fast bosted). Ved en midlertidig adresseendring skal ikke den permanente adressen i Kosovo de-registreres.

En midlertidig adresseendring skal i utgangspunktet nedtegnes i det serbiske ID-kortet (lična karta) på siden etter bildet av innehaveren og den permanente adressen.⁸⁰ ID-kortet vil da vise både den permanente adressen i Kosovo og den midlertidige adressen i Serbia utenfor Kosovo. Opprinnelig skal det ha blitt utstedt såkalte "green cards" for de internt fordrevne som viste deres midlertidige adresse i Serbia utenfor Kosovo. Kopi av dette kortet ble lagt inn i det serbiske ID-kortet. Andre serbiske borgere som ikke er internt fordrevne vil ikke få utstedt "green card". Flyktningkommissæren skal på en konferanse i Beograd i november 2007 ha opplyst at slike "green cards" fortsatt utstedes for internt fordrevne. PRAXIS var imidlertid usikker på om hvordan det ble praktisert.⁸¹

Selv om en midlertidig bostedsregistrering går over lengre tid, er ikke fornyelse påkrevd så langt Landinfo kan forstå.

8. Retur fra tredje land (andre land)

Et stort antall av Serbias borgere forlot landet på 1990-tallet. Det finnes ikke nøyaktige tall på hvor mange som har returnert, men NGO-er anslår ca. 40 000. Antallet personer som forventes å returnere til Serbia er også ukjent, men skal ifølge Europa-rådet være på mellom 100 000 til 150 000.⁸²

Serbia har undertegnet returavtaler med en rekke land. På slutten av 2006 startet forhandlingene om en enkelt returavtale for alle EU-medlemsland. Avtalen var en forutsetning for mer liberale visumbestemmelser for serbiske borgere; den såkalte "White Schengen List".

⁸⁰ Det vil si på side tre i det serbiske id-kortet.

⁸¹ PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd 01.11.2007. Landinfo forstod PRAXIS dit hen at det er ulik informasjon om utstedelse av "green card" og hvorvidt midlertidig adresse blir nedtegnet i det serbiske ID-kortet for internt fordrevne. Landinfo er for øvrig kjent med at noen internt fordrevne både har "green card" og midlertidig adresse nedtegnet i sitt serbiske ID-kort.

⁸² Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia: *Information Manual for Returnees in the Process of Readmission* Belgrade 2007

Ifølge serbiske myndigheter skal de fleste returnerte være returnert fra Tyskland (78,5 %). Deretter blir de returnert fra henholdsvis Sveits (8,35 %), Danmark (4,8 %), og Nederland (2,8 %). Der etnisk bakgrunn er kjent, har ca. 77 % av de returnerte vært rom, mens ca. 10 % har vært serbere.⁸³

Serbiske myndigheter viser til at de returnerte er i en vanskelig situasjon, og at de har spesielle behov. Integrasjon av denne gruppen er viktig for å forhindre fattigdom, ny migrasjon og fare for menneskehandel blant kvinner og barn.

Ved retur vil den returnerte kunne være i besittelse av et nødpass dersom vedkommende ikke har et gyldig serbisk pass. Dette midlertidige reisedokumentet vil være gyldig som id-kort i 30 dager etter utstedelsen. Dokumentet kan anvendes i kontakten med myndighetene i forhold til helsetjenester og sosialhjelp.

Serbiske myndigheter viser til at de returnerte ofte trenger hjelp til å få utstedt de nødvendige dokumenter, da dokumenter er en forutsetning for tilgang til nødvendige rettigheter.

“Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia”⁸⁴ har opprettet et eget kontor på flyplassen i Beograd. De returnerte som ønsker det, kan kontakte dette kontoret. De vil da få en egen liten brosjyre med informasjon om bl.a. anskaffelse av id-kort, registrering av skoleelever, registrering på arbeidsmarkedet, ulike telefonnumre herunder til delokaliserte registreringskontor.⁸⁵

Rådet har også utarbeidet en brosjyre for offentlige ansatte om forhold knyttet til de returnerte.⁸⁶ I tillegg er det utarbeidet et strategidokument i tilknytning til integrering av de returnerte: “Draft Strategy for Reintegration of Returnees under Readmission Agreements”.

Implementeringen av programmet blir en stor utfordring med store antall returnerte. “Minority Rights Center” mener at tilbudet på flyplassen ikke er godt nok og at det ikke eksisterer noe egentlig program for reintegrering av de returnerte. Det er store utfordringer knyttet til de returnerte. Mange barn møter ofte store språkproblemer, da de har vært lenge utenfor Serbia. Dokumentasjon på skolegang godtas bare om dokumentene er oversatt, og slik oversetting kan

⁸³ Tallene gjelder ankomster til flyplassen i Beograd.

⁸⁴ Dette rådet er ansvarlig for de returnerte, mens Flyktningkommissæren og departementet for Kosovo er ansvarlige for de internt fordrevne, begge under ledelse av Serbias demokratiske parti (DSS) under ledelse av statsminister Koštunica. I departementet for arbeid og sosial politikk ble det sommeren 2007 etablert en “Population Policy Department” med et stort ansvarsområde, herunder også tilbaketagelse og IDPs. Dette departementet styres av Det demokratiske partiet (DS) under ledelse av president Tadić

⁸⁵ Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia: *Information Bulletin for Returnees in the Process of Readmission* Belgrade 2007

⁸⁶ Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia: *Information Manual for Returnees in the Process of Readmission* Belgrade 2007

være kostbart. Returnerte rom kan være uten nødvendige dokumenter, og enkelte kan være uten serbisk statsborgerskap. Dette kan innebære problemer med hensyn til nødvendig registrering. Organisasjonen har erfart at mange returnerte romer fra Vest-Europa bosetter seg sammen med andre romer i romerbosettinger. Mange slike bosetninger gir ingen lovlig adresse for registrering.⁸⁷

Ifølge IOMs statistikk er 65 % av de returnerte rom, og organisasjonen viser til at denne gruppen er særlig sårbar.⁸⁸

Det foregår frivillig retur i samarbeid med "International Organization for Migration" (IOM) til Serbia. Både i tilknytning til frivillig retur og til tvangsretur har flere vesteuropeiske land etablert program/prosjekt for å støtte de tilbakevendte. Det er ulike program med bl.a. støtte til transport og reintegrering, rådgivning, yrkestrening og annen utdanning, samt helsesjekk. IOM trekker frem at koordinering er nødvendig for å lykkes med reintegrering av de returnerte.⁸⁹

Veldig få av de returnerte til Serbia fra andre land har kontaktet PRAXIS for assistanse.⁹⁰

9. Retur til Kosovo av internt fordrevne

Ifølge UNHCRs statistikk fra mars 2007 hadde det i løpet av perioden fra 2000 og frem til og med mars 2007 returnert i alt 16 458 personer til områder i Kosovo hvor de utgjorde en minoritet. Dette gjelder 7 233 kosovoserbere, 2 038 romer, 4 415 ashkaliere og egyptere, 1 429 bosnjaker, 674 goranere og 669 kosovoalbanere.⁹¹

FN viser til at 1 018 personer skal ha returnert til Kosovo fra januar til august 2007.

Ansvar for frivillig retur er overført til selvstyremyndighetene (PISG) ved "Ministry of Communities and Returns".⁹²

"The Coordination Centre for Kosovo" (CCK) ble opprettet i slutten av 2001 som et felles jugoslavisk/serbisk organ for å fremme retur til Kosovo. I Serbia har regjeringen videre utarbeidet et eget nasjonalt strategiprogram i tilknytning til flyktningene og de internt fordrevne.

⁸⁷ Samtale med Petar Antić leder for Minority Rights Centre 30.10.2007 i Beograd.

⁸⁸ IOM: *IOM Activities in Serbia and in Montenegro* Beograd 2007. Gitt Landinfo i møte med IOM 30.10.2007 i Beograd.

⁸⁹ IOM: *IOM Activities in Serbia and in Montenegro* Beograd 2007.

⁹⁰ PRAXIS i møte med Landinfo Beograd april 2005 og november 2007.

⁹¹ Statistikk mottatt av UNHCR i forbindelse med tjenestereise til Kosovo i april 2007. Statistikken er gjengitt i Landinfo: *Redegjørelse for tjenestereise Kosovo april 2007* www.landinfo.no

⁹² Generalsekretærens innrapportering til Sikkerhetsrådet 28.09.2007.

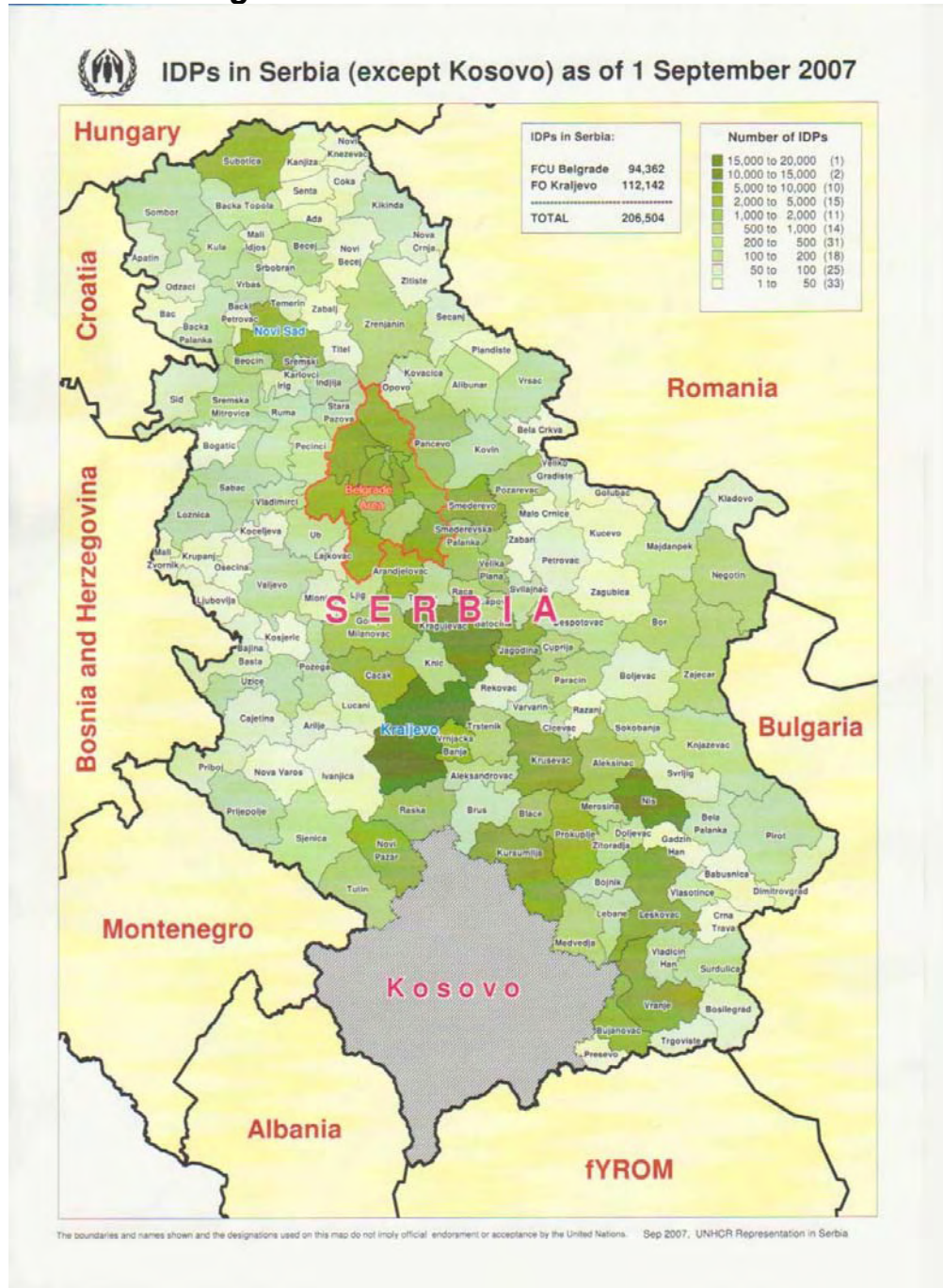
Kosovoalbanske politikere har offentlig oppfordret til retur av minoriteter, og i økende grad er kommunale myndigheter engasjert i dette arbeidet. Likevel er det fortsatt motstand mot retur av internt fordrevne blant den kosovoalbanske lokalbefolkningen.

I april 2006 vedtok UNMIK en egen returstrategiplan. Det ble videre inngått en avtale om retur mellom UNMIK, PISG og serbiske myndigheter i juni 2006.⁹³

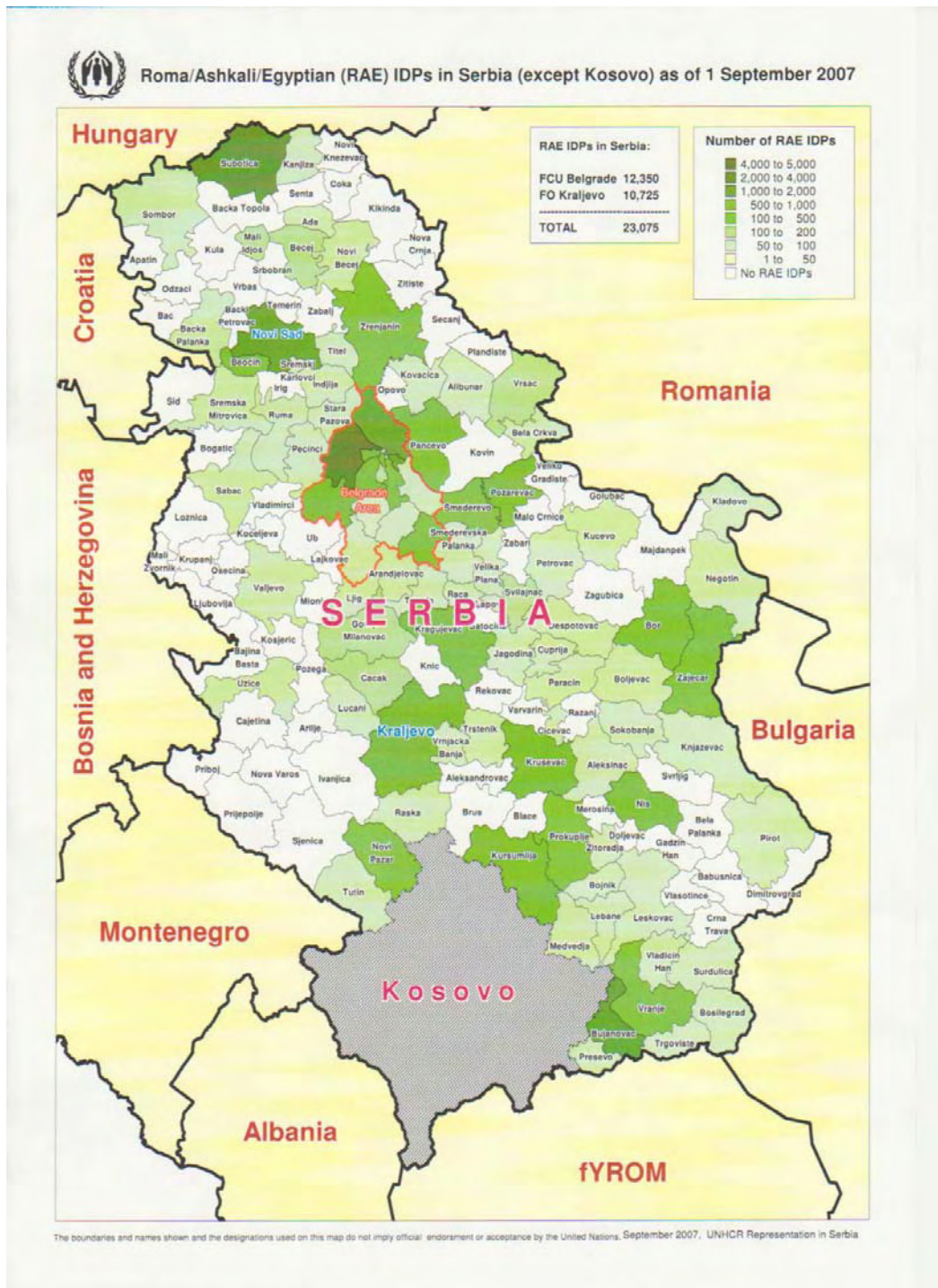
⁹³ IMDC: *Serbia: Final Status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva December 2007.

10. Vedlegg

10.1. Fordelingen av internt fordrevne i Serbia

10.2. Fordeling av RAE internt fordrevne i Serbia

10.3. IDP-registreringsbevis

Комесаријат за избеглице Републике Србије	
ЛЕГИТИМАЦИЈА расељеног лица	
Име, средње слово, презиме	
Датум, место, општина рођења	
Датум напуштања Косова и Метохије	Место и општина пребивалишта на Косову и Метохији
Датум регистрације	Општина борака
ЈМБГ	Рег. број Општина Анкетар Лични број

Комесаријат за избеглице Републике Србије
На основу ове легитимације расељено лице са Косова и Метохије има сва права и обавезе, као грађанин Републике Србије, према важећим законским прописима.
Овлашћено лице

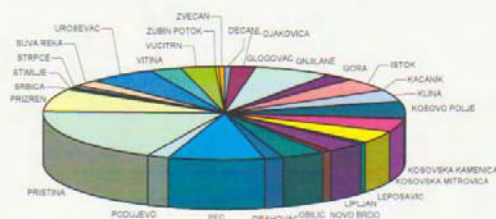
10.4. Internt fordrevnes opprinnelige bosted i Kosovo

IDPs in Serbia as at 1st December 2006 - Breakdown by Municipality of origin

Municipality of origin	Number of IDPs in Serbia	%
DECANI	890	0.4%
DJAKOVICA	4,815	2.3%
GLOGOVAC	152	0.1%
GNJILANE	14,446	7.0%
GORA	5,149	2.5%
ISTOK	9,380	4.5%
KACANIK	373	0.2%
KLINA	8,661	4.2%
KOSOVO POLJE	12,047	5.8%
KOSOVSKA KAMENICA	9,803	4.7%
KOSOVSKA MITROVICA	8,609	4.2%
LEPOSAVIC	1,152	0.6%
LIPLJAN	7,361	3.6%
NOVO BRDO	1,667	0.8%
OBILIC	8,042	3.9%
ORAHOVAC	3,703	1.8%
PEC	17,687	8.5%
PODUJEVO	3,635	1.8%
PRISTINA	38,984	18.8%
PRIZREN	15,992	7.7%
SRBICA	853	0.4%
STIMLJE	998	0.5%
STRPCE	1,235	0.6%
SUVA REKA	4,548	2.2%
UROSEVAC	12,762	6.2%
VITINA	6,134	3.0%
VUCITRN	5,820	2.8%
ZUBIN POTOK	776	0.4%
ZVECAN	1,205	0.6%
TOTAL	206,879	100.0%

IDPs in Serbia by Municipality of Origin

UNHCR Representation
Serbia and Montenegro

10.5. Delokaliserte registreringskontor

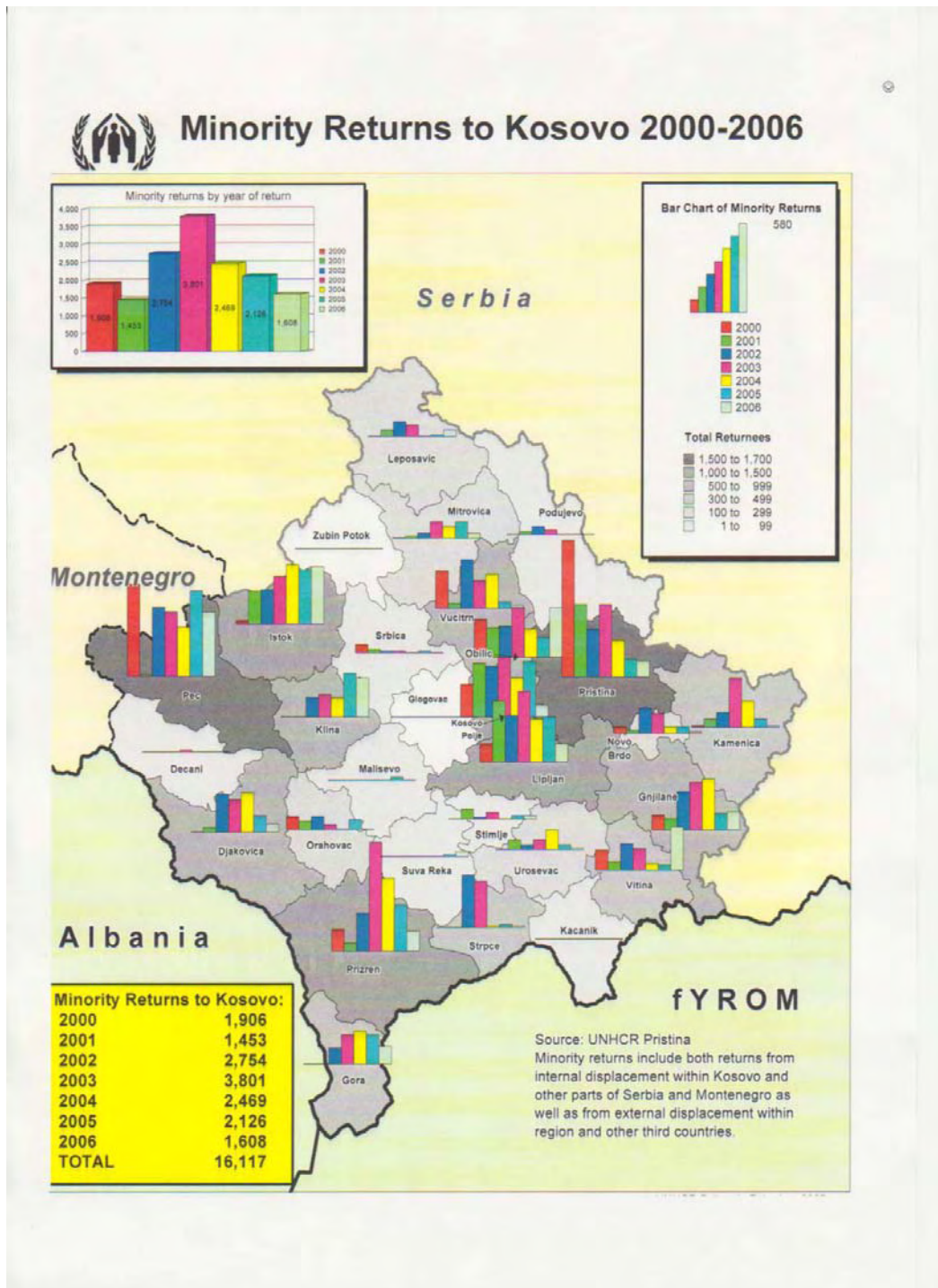
PRAXIS gir følgende informasjon på deres hjemmeside om :

LIST OF REGISTRY BOOKS DISLOCATED FROM KOSOVO

In accordance with the Amendments to the Law on Registry Books (Official Gazette of Republic of Serbia, No. 57/2003), that came into effect on June 7, 2003, the registry books dislocated from the Autonomous Province of Kosovo and Metohija have been administered by the administrative organs of the following cities and municipalities:

- The City of Nis (registry books dislocated from the municipalities: Pristina, Podujevo, Glogovac, Obilic, Lipljan and Kosovo Polje);
- The City of Kragujevac (registry books dislocated from the municipalities: Pec, Istok and Klina);
- The Municipality of Kraljevo (registry books dislocated from the municipalities: Kosovska Mitrovica, Srbica, Zubin Potok, Vucitrn, Zvecan and Leposavic);
- The Municipality of Krusevac (registry books dislocated from the municipalities: Prizren, Orahovac, Suva Reka i Gora);
- The Municipality of Jagodina (registry books dislocated from the municipalities: Djakovica and Decani);
- The Municipality of Vranje (registry books dislocated from the municipalities: Gnjilane, Vitina, Kosovska Kamenica i Novo Brdo);
- The Municipality of Leskovac (registry books dislocated from the municipalities: Urosevac, Kacanik, Stimlje i Strpce).

10.6. Minoritetsreturer til Kosovo

11. Kilder

- Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia: *Information Bulletin for Returnees in the Process of Readmission* Belgrade 2007
Information Manual for Returnees in the Process of Readmission Belgrade 2007
Begge er tilgjengelige i Landdatabasen.
- ESI: “*The Lausanne Principle – Multithnicity, Territory and the Future of Kosovo’s Serbs*” Berlin juni 2004
http://www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_53.pdf
lastet ned 13.12.2007
- Freedom House: *Nations in Transit Serbia and Montenegro* 2006
<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=1>
lastet ned 29.11.2007
- Group 484 “*Human Rights of refugees, internally displaced persons, returnees, asylum seekers and victims of trafficking in Serbia and Montenegro*” Belgrade 2006
<http://www.grupa484.org.yu/files/2006%20Annual%20Report%20Group%20484%20Forced%20Migrations.pdf>
lastet ned 15.12.2007
- International Crisis Group ICG: *Kosovo Countdown: A Blueprint for Transition* Brussels November 2007
http://www.crisisgroup.org/library/documents/europe/balkans/188_kosovo_countdown_a_blueprint_for_transition.pdf
lastet ned 11.12.2007
- International Displacement Monitoring Centre, Geneva December 2007
SERBIA: Final status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?
[http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/\(httpInfoFiles\)/4D4B0FE223D54F6FC12573AD00579737/\\$file/Serbia+-December+2007.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/(httpInfoFiles)/4D4B0FE223D54F6FC12573AD00579737/$file/Serbia+-December+2007.pdf)
lastet ned 15.12.2007
- IOM: *IOM Activities in Serbia and in Montenegro* Belgrade 2007
- Kosovo Force – KFOR
<http://www.nato.int/kfor/>

- Landinfo:
Redegjørelse for tjenestereise til Serbia april 2005
Redegjørelse for tjenestereise Kosovo april 2007
www.landinfo.no
- Norwegian Refugee Council:
Profile of Internal Displacement, Serbia and Montenegro Geneva September 2005
[http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/\(httpInfoFiles\)/594F9A8B2BEFF68E802570BA00567F88/\\$file/Serbia+&+Montenegro+-September+2005.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/(httpInfoFiles)/594F9A8B2BEFF68E802570BA00567F88/$file/Serbia+&+Montenegro+-September+2005.pdf)
 lastet ned 10.12.2007
- Serbias ambassade i Oslo
<http://www.serbianembassy.no/norsk/index.php>
- The Economist Intelligence *Country Report Serbia* July 2007
<http://www.eiu.com/>
 lastet ned 29.11.2007
- United Nation Security Council: *Report of the Secretary-General on the United Nations I Interim Administration Mission in Kosovo* New York 2007
<http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/{65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9}/kos%20S2007%20582.pdf>
 lastet ned 17.12.2007
- United Nation Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK
<http://www.unmikonline.org/>
- UNHCR: *The Possibility of Applying the Internal Flight Alternative or Relocation Alternative within Serbia and Montenegro to Certain Persons Originating from Kosovo and Belonging to Ethnic Minorities There* August 2004
<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/publ/openssl.pdf?tbl=RSDLEGAL&id=41249b504&page=publ>
 lastet ned 14.12.2007
- UNHCR/PRAXIS: *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia. Law and Practice* Belgrade March 2007
http://www.praxis.org.yu/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=47
 lastet ned 13.12.2007

- U.S. Department of State: Serbia Country Report on Human Right Practices 2006
February 2007 Serbia
<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78837.htm>
lastet ned 29.11.2007